

Излази уторком, четвртом и суботом.

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХР
мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
на Италију мјесечно лира 6; по-
једини број 30 центевава. Огласи
по цјенику. Поједини број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Помшарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народна

Радикалне Странке у Шибенику.

Одговорна уредник: Шпиро Такић.

Телефон број 80.

Штампа: Нова Штамповара — Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједи 25. јула 1923.

Број 105.

Gnijezdo crnožutih.

Ko posmatra današnji rad Zagreba, taj mora doći do uvjerenja, da se u tome gradu koncentriše sve, što želi propast ove države i nesreću našega naroda. Više nije u pitanju ludost Radićeva, nego nešto još gore.

Uspjeli reakcionarnog prevrata u Bugarskoj kao da je pomotno mozak svih crnožutih prijatelja bivše Austrije. Svi su se digli na noge, svi okupili na posao — rđjav i sramotan posao. I ovi, što ostadoše kod nas, da nam ovdje vazduh truju, a i oni izvan granica naše Kraljevine, što svim mogućim vezama sa svim našim neprijateljima, traže načina, da nas obore, podjarne i unište.

Zagreb nije više grad prkosadžija Radićevih. Tamo je gnijezdo ostatka crnožutih trovača, koji truju i koji su svoje žile pustili na sve strane. Pravo špijunsko gnijezdo. U toj špijunskoj organizaciji su i suknje i vojničke uniforme i političke perjanice. Organizovalo se društvo, koje se urotilo protiv ove države. Podzemnim putevima oni stoje u vezi i sa Mussolinijevim fašistima i sa Hortyjevim Probugjenim Madžarima i Aleksandrovim Makedonstvujušćim, pa i sa Kemalom i svim bivšim austro-njemačkim generalima i feldmaršalima, princovima i raskrunjenim glavama. Organizovalo se društvo, protiv vlastite domovine, protiv vlastitog naroda!

Koliko se kod nas cijeni sloboda, najbolje pokazuje ova špijunska afera, ova zavjerenička organizacija u Zagrebu, koju je ipak uspjelno otkrili. U njoj su silni oficiri bivše Franjine armije, a u nju su upletene i neke političke stranke i neke političke ličnosti.

Od kuda sve to tako da je kod nas?

U glavnom otuda, što se još nismo latili glavnoga posla: da vaspitanje bivših gragjana Habsburške Monarhije promijenimo. Od prvoga dana prošloga rata, pa sve tamo do slavnoga proboda solunskoga fronta u oktobru 1918. godine, kroz vojničke „bebele“, kroz novine, brošure, letke, proglose, kroz zvanične organe, kroz zvanična i privatna nadleštva, bacalo se blato — i to još kakvo blato! — na Srbiju, na srpski narod, na srpskoga Kralja. Kako sve nisu nazivali Kralja Oslobođitelja Petra prvog, a i današnjeg našeg Kralja? Duša ti zazebe, zubi škrinu, a pesnica se stisne, kad se svega toga sjetiš....

I u jedan mah, krajem oktobra 1918. godine, šta bi?

Došlo novo doba, i to sve za nekoliko dana, moglo bi se reći sati. Onaj, koga je Zagreb klao i mrzio, koga je klevetao i napadao, komu se prijeto i koga je iz dna duše — svoje pogane i otrovne duše — mrzio godinama, decenijama, sad mu postaje brat i — vladar!

Iznenaglen, zaprapašćen, on nije mogao odmah da shvati što se to zbiva, nije mogao da se snagle, već se zavukao u se i bio ponizan i poslušan. Svi njegovi grijesi, svi njegovi zločini redali su se pred očima i on se — bojao osвете. Ali umjesto osвете bilo je praštanje, srpski narod u svojoj velikodušnosti sve je zaboravio. Zaboravio i Crni Vrh i Šnabac i Drinu.... Došao je kao što dolazi brat bratu. Nije tražio ništa a dao je sve. Umoran, podezan, gladan i žedan, srpski je vojnik donio Zagrebu, Hrvatskoj, svome bratu ono što je najsvjetije, ono za što se borio i proludio more krvi — donio mu je slobodu. I to slobodu o kakvoj

Zagreb nije ni sanjati mogao, kakvu ni u mašti nije zamišljao.

I hrvatski narod umjesto da blagodat te slobode iskoristi, upotrebi na dobro svoje i cijeloga našega troimenoga naroda, on nesvijestan, koji nikad nije te slobode želio, postaje slijepo oruđe poganih duša i diže ruku na svoju slobodu. On se za slobodu nije odgajao, za slobodu stradao i krv lio, pa nezna ni da cijeni, što je to sloboda. Hrvatski političari, većim dijelom, koji ni sami nisu razumjeli što je sloboda, nisu znali ni da je protumače narodu.

Ono što se kljukalo u hrvatsku dušu decenijama iz Beča, Pešte i Rima, nježnja protiv Srpstva i Srbije, danas je opet oživjelo u hrvatskim dušama i počelo da zauzima onaj mah iz početka prošloga rata, juna i jula 1914. godine. Ali taj bijes, ostaće samo bijes. Neće moći da se ispolji, da oživi, jer danas su druge prilike. To treba da upamte i da drže na umu da batina ima dva kraja i da bi se sada mogla okrenuti.

Вампири.

Франковачко гласило у Загребу „Праваш“ у сном 85. броју говорећи о Саркоотићу међу осталим вели и ово:

„Генерал Саркоотић јесћ над сваку двојбу жарки хрватски патриота и дични син хрватскога народа, који се и данас бори за част, права и интересе свога хрватскога народа“.

Куд ће суав већ на око. Тако и „Праваш“ у своме аустријском расположењу хвали „патриотизам“ баруна Саркоотића, који је толико јада и неправди начинио не само српском народу и Босни и Херцеговини, већ уопште нашем троименом народу.

Овакво писање о једном бившем аустријском генералу не само да је срамота, него је и провокација српскога народа, а нарочито Срба из Босне и Херцеговине. Кад се данас јавно говори о Саркоотићу као о „дичном сину хрватскога народа, који се и данас бори за част, права и интересе свога хрватскога народа“, онда је потпуно јасно, да је онај сав дио хрватскога народа, који заступа политичко „вјерују“ оваквих људи, који се купе око „Праваша“, као и око Радића, идентичан аустријској авијери, која је као командант аустријских трупа на Дрини и гувернер Босне и Херцеговине, под именом баруна Саркоотића толико нанијела аала и јада српском народу ових крајева, да је тешко равну паћи и у далекој историји. И за таквог човјека још се може ко паћи код нас да рече да је „хрватски патриота“.... Дивне ли нам браће, која исповједају таква политичка начела!

И онај „дични син хрватскога народа“ барун Саркоотић, ових је дана написао брошуру, коју је и Радић споменуо у свом говору, како му је „Саркоотић поручио нека се пожури на револуцију, да га народ не објеси, ако то не учини“. Тако мисли и тако поручује свом политичком истомислињенику Ст. Радићу, тај „хрватски патриота“.

Иа ових Радићевих ријечи јасно је, да је Саркоотић расплео своју мрежу у политички хрватскога народа и не треба сумњати, да Саркоотић нема веза са овом шпијунском афером, што је ових дана откривена у Загребу.

Ова нас појава упуђује и сили, да саратимо што више пажње на политички живот у Хрватској и на све оно што се збива у тој земљи неверјства, која стоји у служби туђина. Уа „председника хрватске миротворне републике“ Радића, појављује се и друга авет на онога црнога доба, генерал Саркоотић. И баш док Саркоотић поручује Радићу „да се пожури са револуцијом“ у Загребу се открива војношпијунска афера, која је била у велике равгрнала свој рад. Ове авети, које су задојене млијеком „мајке Аустрије“ и које су уживала благодати „апоштолског краља“ почеле су да дижу главу отвореније, безобавирије. Држе да је Радић спремно повољан терен за Саркоотића и да је надохваћан да „Хрватску и Загреб очисти од Влаха“

Вријеме је да се с Радићем почне другачији говор. Било је доста чекања и доста обзира. Крајње је вријеме да се почнемо браити од ала, а што се тиче револуције треба да запамте: за арву као крви глава Стјевана Радића и дружине више о коноцу!

То је завјера невиђених организација, које се саме од себе стварају у народу и кундаке из њихових руку неће имати кад Ст. Радић да употреби у демагогији Служиће му само за превозно средство....

Жетва.

Иаобиље жита и сладорне репе.

Јављају из Суботнице: Према добивеним информацијама имаемо ове године у изобиљу жита и сладорне репе. Већ сада се рачуна, да ће се моћи извести око 36 000 вагона жита и око 35 000 вагона сладорне репе. У сврху што бољег извоза, суботичка жељезничка дирекција затражила је од министарства саобраћаја, да јој за вријеме трајања извоза стави на располагање дневно 70 локомотива, 600 ватворених и 700 отворених вагона. Истодобно прави се предлог министарству саобраћаја, да се дозволи гарирање жита у појединим станицама, то јест да станице могу примати веће количине жита у својим складиштима и да сама жељезница даде укrcати жито у вагоне на терет пошиљача, кад се скупи жито у толикој мјери, да би се могао отпремити цијели влaк од око 50 вагона. Стручњаци мисле, да би се цијели квантум од 70 хиљада вагона жита и сладорне репе могао отпремити ва три мјесеца.

Pokret protiv Spahine politike.

Има i међу нашим муслиманима доста виђених људи, који не одобравају ову политику Spahе против Srba и однаrogивања муслимана по познатом receptu Habsburске аустријаштине. No они су били од fanatizovanih masa потиснути и позадину. Sad су се ови груписали мало i отворено ступили у народ с девизом, да неће борбе са Srbима, nego hoće као с браћом да живе у sloзи и u љубави. На главној скупштини првјетног друштва Gajreta osletio се под том девизом i успјешан рад. За предsjdsdnika овом друштву је изабран patriota др. Avdo Hasanbegović, који је био dobrovoljac i одlikovan Karagorgijevom звјездом, који је у свом говору отворено осудио Spahину политику, који је i ово kulturno друштво htio odvesti у тугјинско јато.

Istraga u špijunskoj aferi u Zagrebu.

O špijunskoj aferi u Zagrebu, beogradska »Politika« donosi ove potankosti: Izvidima, što su ih vodile vlasti o špijunskoj aferi u Zagrebu, otkrilo se, da je postojala dobro organizirana mreža špijunaže. Glavni centar te špijunaže je Rim. Filijala je bila u Zagrebu, kamo su dolazile instrukcije iz Rima preko Rakeka. U Avdagićevom stanu nalazio se tajni uređ špijunaške službe. Kao kurirka nije bila upotrebljavana samo lažna Lidija Birner, a za pravo Danica Androlić, nego još jedna Zagrepčanka, koju je vijest o uhapšenju Danice Androlić, zatekla u Virovitici, pa je odmah pobjegla u Italiju preko Rakeka, jer je imala već gotovu putnicu. Špijunski ured u Zagrebu je imao više filijala. Prva je bila u Čavrtzinu, druga u Virovitici, treća u Skoplju, a četvrta Kapošvar, odakle se držala veza s Peštom i s jednim od šefova mađarske špijunaške službe majorom Grünwaldom. Skoplje je imalo svoje dvije podružnice u Bitolju i Debru. Konfidenti su podržavali vezu sa bivšim austro-ugarskim časnikom Ghilardijem u Tirani, koji je sada u službi Albanije. Preko Albanije dolazio je novac za sve špijunske organizacije u našoj državi, dok su preko Rakeka dolazile samo instrukcije iz Rima. Skoplje je imalo podržavati vuzu sa Sofijom, odnosno sa centralnim komitetom Makedonstvujušičih i organizacijom rezervnih oficira koje vodi general Lazarov. Tako je izgledala čitava ta mreža. Prigodom pretresa u Avdagićevom stanu, nagjena su u rubenini I u slikama šifrirane bilješke, koje su odgonetnute pomoću ključa, što ga je dala Danica Androlić. Bilo je dosta muke s njom, dok je ona odala ključ. Bila je izvedena u dvoriste, svezali su joj oči, uperili u nju puške tobože da će ju streljati, veleći joj ako oda, da će biti pomilovana. Na to je ona dala ključ. Iz tih dešifrovanih bilježaka doznalo se za imena nekih bivših austro-ugarskih oficira, koji sada aktivno služe u našoj vojsci u raznim garnizonima. Na direktni zahtjev zagrebačkih visokih vojnih vlasti, provedena su bila uhapšenja brojnih oficira

u južnoj Srbiji. O svakom od ovih uhapšenih oficira je Danica Androlić kazala, da je stajala s njim u vezi i da su joj za talijanske lire činili razne usluge, koje su joj trebale. I zbilja, kod uhapšenja tih oficira nagjeno je kod njih talijanskih novca, a osim toga se ustanovilo, da su živjeli raskošno. Sumnja pada i na nekolicinu oficira u Hrvatskoj, no ovi još nisu uhapšeni, već stoje pod paskom. U Skoplju je u stanu nekog muslimana nagjeno nekoliko važnih dokumenata, koji je imao sličan špijunski ured kao Avdagić. Ovi dokumenti nadopunjuju se sa dijelom plana, koji je pronađen u Zagrebu. Uhapšenom Avdagiću uspjelo je da iz zatvora pošalje jednu cedulju, koju je jedan musliman imao odnijeti na državni kolodvor i predati jednom željezničaru, koji je vozio prema talijanskoj granici. Ovo pismo bilo je upravljeno onoj pobješloj Zagrepčanki. Megutim je to pismo zaplijenjeno. Po mišljenju nekih vojnih lica, radi se ovdje ne samo o vojničkom špijunaži već i o političkom planu protudržavnih elemenata.

Наши дописи.

Novi kod Trogrta, 20. jula.

(Malo odgovora. — Rad „narodnog sudenika“). Naš župnik don Gianni Vuletin — potpisuje se Ivan — izašao je sa svojim priprićenim u jednome od zadnjih brojeva „N. Straže“, zamišljajući sebi da je time odgovorio, na svoj način, na naš izvještaj u „D.R.“ o njegovom „patriotskom“ radu. Naprotiv, onim svojim pismom potvrdio je sve naše navode. Tek, za ono što se odnosi na njegovu zabranu djeci, da će im uskratiti prvu pričest ako bi uzeli učešća u prestavi na Vidovdan, pozivlje nas da ga tobože tužimo njegovoj pretpostavljenoj crkvenoj vlasti. Neka se toga ne boji. Mi iz principa ne volimo da se kitimo tugim perjem. Mi ostavljamo svakome svoje. Samo bi ga upitali: zašto je danas protivu dječjih patriotskih prestava on, koji je za vrijeme rata spremao djecu za prestave, koje je sam pisao i u prozi i u stihovima, pune grdnih uvrijeda i

svakojekih rječetina protivu Srbije i njenih saveznika? Pa zašto je onda bilo slobodno i dozvoljeno, učiteljicama i djeci iz škole, prestavljanje nemoralnih njegovih duševnih proizvoda, a danas im on uskraćuje i zabranjuje prikazivanje patriotskih komada na jedan čisto jezuitski način?

Hvalaći se u svome „priopćenom“ da je njegov predlog protivu Jugoslavenske Matice bio i od drugih prihvaćen potvrđuje nam činjenica, da je njegov rad uperen protivu jedne čisto nacionalne, patriotske ustanove. I još dodaje, da se ponosi time što bi svojim predlogom bio tobože pomogao sirotinjici. Ali zaboravio je da nam kaže koliko su se ta djeca okoristila onim zalogaem oteetim iz usta još sirotije djece zarobljene od tuginja; jer do sada je Jugoslavenska Matica na ovaj dan utjevala po više hiljada dinara, dok ove godine, baš usljed njegova predloga, nije sakupljeno ni toliko da bi dovoljno bilo da se isplati glazba, kada bi bila slučajno zahtjevala nagradu.

Na našu ilustraciju njegove crme prošlosti izjavljuje da su to zastarjeli pojmovi. Mi, da pravo kažemo, nismo znali da grijesi počinjeni protivu svoga naroda zastaraju. A mogli bismo mu priznati, da njegovi pojmovi nisu stari i da je on zaista savremen!

Nadalje spominje i neko svoje „uhapšenje“ sa strane Talijana, koje da bi bilo konstatovano prilikom njegova uhapšenja sa strane naše vojske. Tek ne kaže nam zašto ga naši pritvoriliše, prilikom upada Talijana u Trogir; a svta je prilika da mu je tekom istrage bio saopćen uzrok. A ako mu nije bio kazan, a želi da ga saznade, mi bi ga mogli, onako potihoo, na uho prišapnuti.

Hoće li don Gianni?

Po njegovom „priopćenom“ reklo bi se da se mi njime bavimo njegove ličnosti radi. Ako to misli, don Gianni, vara se. Mi se njega dotičemo samo toliko koliko nam se čini da je njegovom javno djelovanje, kao župnika i čovjeka, neispravno, inače on je u našim očima sitan, sitan — sitniji od gorušičinog zma.

ФЕЉТОН

Година дана „Просветина“ рада.

На ово наше друштво, које је у последње време раагранало успешно свој благодјелни рад и на Далмацију, потребно је осврнути се опширније, да се сваки наш човјек с тим радом упозна.

На дан 1. јула ове године одржана је главна скупштина српског културно-просветног друштва „Просвете“ у Сарајеву. На скупштини је прочитан и примљен ивјештај Главног Одбора о 1922-23. друштвеној години рада. Ивјештај обухвата цијели рад друштва за годину дана: и на друштвеној организацији и на раду око остварења друштвеног циља.

Како је познато циљ је овога друштва врло широк и разноврстан. Поред стварања и образовања интелигенције, поред рада на ширењу просвете и опште образованости у широком слојевима народа, поред помагања сваког приватника рада на просвјештавању одраслих је друштво или ивор многих нових културних докрета или снажна потпора да се остваре идеје истих.

Иванштај о раду друштва у прошлој години пун је потврде: тога ту је рад на просвјештавању одраслих помоћу алфабетских теџева, помоћу књиџница, помоћу листова с разних публикација, предавања, помоћу школа за домаћице. Ту је и обилни рад на стварању интелигенције: стипендије, потпоре, ђачки домови итд.

Свака од ових грана рада развијала се прошле године у одређеном правцу и иала своју мјеру у границама и могућности буџета.

Настављајући рад на просвјештавању организовано је прошле године 70 теџева за неписмене. Оп тих је завршило рад са повољним успјехом око 30, у којима је научило читати и писати око 1200 алфабета. Остали теџевии раде и завршише свој рад тек у овој радној години. Већина алфабета (90 од сто) су такови. Од организатора теџева су већином учитељи (58), па свештеници (6) грађани (4), и теџаци (3). Осим тога растурен је Просветин буквар и у војску и међу грађанство. Од 11.277 растурих буквара, послато је у војску око 4700.

Врло раагранат рад Просвете је рад помоћу књиџница, које је почела оснивати још прије рата. У прошлој години основано је 44 нових варошких и сеоских књиџница крајем 1922-23. друштвене године имала је Просвета 111 књиџница: 80 сталних и 31 покретна. Од 80 сталних било је 34 у варошима а 46 по селима. Од покретних скоро су све (сем двије) по варошима. У Босни и Херцеговини било их је 95, у Србији 5, у Лици 1, у Славонији и Хрватској 2, у Бачкој 1, у Далмацији 6 и у Црној Гори 1. Све су ове књиџнице имале око 12.000 свезака.

Рад помоћу предавања почео је тек прошле године. И за то кратко време показао је лијепог успјеха. За непуну годину дана израђено је 12 предавања за народ. Предавања су била добро изабрана и добро посјећена. И предавања с пројекцијама одржан је лијепо број. Готових предавања има 25 за народ а 10 за дјecu. Осим тога Просветини чиновници и повјереници у унутрашњости држали су неколико успјелих предавања. Цијели овај рад

са предавањима са и без пројекција и помоћу кинока тек је у ааметку и у припреми. Према потреби он ће се све више ширити и гранати.

Трудом мјесних установа и Просветиним средствима основана су два Народна Дома, један у Шилову код Јајца у Босни, а други у Смоковићу код Задра у Далмацији. У тим Домовима смјештени су пододбор Просвете, Просветина Књиџница, Лекарска Амбуланта, Одбор Српске Земљорадничке Задруга и Читаоница.

У нови дјелокруг рада Просвете спада оснивање Школа за Домаћице. Овога новог предузећа и еминентна потреба оваквих установа створила су расположење, да се овоме пољу рада посвети што већа брига, и осигура оснивање и развијање ових врло корисних установа. На помоћ ђацима у виду потпоре, стипендија и ђачких домова издате су прошле године доста велике суме око двије трећине цијелога друштвеног буџета. Вачких Домова било је 7; у Сарајеву, Мостура, Д. Тузлаи, Бањој Луци и Бијељини. У свима тим домовима било је 346 питомца. За великошколце, потпоре ђацима средњих школа на стипендији и за домове издано је око 800.000 динара, док је за просвјештавање одраслих издато скоро 370.000 динара.

И рад на друштвеној организацији био је плодоносан. Нових одбора основано је 18 и именован врло велики број повјереника (120). Нових чланова добила је Просвета 2829. То је кратки преглед рада Просвете у прошлој друштвеној години. Како се и на овог сумарног и кратког приказа види рад је био врло обилан и успјешан. На свим старијим пољима рада ишло се напријед.

Don Gianni, zapamti onu nârodnu: „ko ima misla na glavi, neka ne izlazi na sunce“. Jer mi bi mogli još pabiriti po starostavni m knjigama, ma da bi tehi to moglo zaudarati starežinom. Jesi li nas razumio don Gianni?!

Книг, 24. јула.

(Аутомобилски саобраћај). Аутомобилска служба, на линији Книн-Грачац, била је заведена у часу, кад је саобраћај на мору био нормалан. Сада кад је услед итрајка помораца, за који нема нагледа да ће брао престати, потпуно престао саобраћај по мору, недовољна је раније заведена аутомобилска служба на тој линији. Она се мора проширити и то се може учинити. Јер аутомобила има, а има и шофера државних, који су беспослени. А што је још горе, овдје се у Книну дају државни шофери приватним предузетницима, који плаћају и уцељују путнике. Такав је Јосип Лучић, који, у пуно неучесте власти, удара цијене за превоз. Пре мало дана догоди се је скандал, да је овај предузетник погоднио био превоз њеких ђака иалетника и њихових наставника, па кад је нашао друге путнике, који су му понудили већу кирију, оставио је ђаке на џедилу.

Неопходно је нужно, да се прошири државна служба аутомобила на линији Книн-Грачац, док се не успостави саобраћај на мору

Домаће вијести.

Сједница кот. школског вјећа, која се је обдржавала прошле седмиче, ријешавала је у главном personalna pitanja. I u tome је било примјера нетрпелјивости, вјерске и партијске.

Каноник г. Митић, као представник католичке цркве, кад је био случај, да се за учитеља у мјесту, које је католичко, постави кандидат православне вјере, није пропуслио, да даде отпор са оружјем, које није савремено.

Г. Зановић био је представник учитељског удружења. Он је, у једном питању за своје удружење и за себе, узео улогу оцјенијелца тугјег родољубља. За ту улогу учитељског удружење у Шибенику потпуно је дисквалификовано, а г. Зановић је за њу само квалификацију јунака из завјетине.

Електрична расвјета у Шибенику. Фирма А. Супук, која даје свјетлост Шибенику, објавила је, да повисује таксе. Процент повисења је велик, а у толико је осјетљивији, што је ово повисење друго у једној години. Фирма је ово извршила, и не навашићући, да се оправда пред јавношћу и консументима. А што је још теже и што се мора осудити, то је, да власти, којима је повјерено ђување закона о субзијању купоце, који вриједи и за свјетлост, као главну животну намирницу, нису показале разумјевања, па ни најобиднијег интересовања за ово, ничим оправдано поспукипивање свјетлости.

Члан главне контроле. На сједници Нар. Скупштине од уторка изабран је г. Душан Балјак за члана Главне контроле. Нашем одличном националном раднику и дугогодишњем борцу, ђеститамо на овоме избору.

Кажњени ради увреде Величанства. Котарски суд изрекао је више осуда против увреде Величанства, он ђест мјесечи. Осужени су одмах стављени у затвор на издржавање казне.

Премјештенје. Досадашњи шеф станице г. Милић премјештен је прометној управи у Сплиту. Незнамо разлога ради којих је услиједило ово премјештенје, али цио Шибеник žали што г. Милић одлази одавде. Кно шеф станице г. Милић се истакло као врстан организатор и као ђовјек реда и рада, а нада све се одликовао својом непристрасношћу излазећи у сусрет странкама. За вријеме тај. окупације г. Милић се више пута изложио и превиде ђувајући и штедећи жељезнички материјал и само се њему има захвалити што је жељ. материјал био сачуван и нама остао у добром стању и што Талијани нису много тога однијели. Његово премјештенје изненадило је Шибеник, у првом реду привреднике, јер г. Милић је био потребит на овако важном мјесту. За његова замјеника одређен је г. Илић. Прометна управа у Сплиту добила је у г. Милићу добра, савјесна и исправна ђиновика. Г. Милићу жељимо срећу у новоме звању.

Именованје. Д.р. Пасини именован је првеном клиничког одјелјенја покрајинске болнице у Шибенику.

Новећа на мору. У недјељу код Срина изврнула се ланга, у којој је било више особа, већином непливаћа. I ако су одмах прiskoћиле друге ланге у помоћ надградним, то је ипак била једна ђудска зртва. Дијете од ђест мјесеча д.ра Стрkalja из Дрниша угушило се.

Св. Јаков. Данас Шибеник слави дан свога патрона Св. Јакова. Сајам није био онако жив и богат као што је то обичавало прије бити. Свјет се некако озбиљније, а ни то га силе прилике и дјеп.

Из новинства. „Синура Сруја“. У Скопљу је почео под овим насловом излазити независни политички лист.

„Далматински Ирвац“. У суботу је у Шибенику изашао 1. број листа под овим насловом. Уредник му је Миho Јеринић.

Вађава у Велолуци на продају јелових у добром стању садржне 25—40 хект., те вађава од костања у добром и средњем стању садржне 5 и по—7 хект. Обратити се на Augustin Padovan — Velaluka.

Објава.

На главниокупштини дioniђара, одржаној дана 14. јула 1923., а на основу одобрења билансе пословних година 1921. и 1922., ђија су пасива absorbirala друштвену главницу, закључена је била reintegrација саме главнице до Lira 15,000.000 — путем емисије 75.000 комада нових дionica свака у nominalној вриједности Lira 200 — са правом participације на добитку од 1. јануара 1924. Ове ђе се дionice дати на опцију старим дioniђарима у размјеру једну нову за једну стару дionicu, коју сада посједује, уз наплату Lira 200 — за сваку нову дionicu.

Shodno том закључку главне скупштине, који је постао правођочан одобрењем владе, упозорјују се господа дioniђари завода Banca Adriatica Trieste, који жеље да се послуже подијелјеним им правом субskриpcије нових дionica, да ђе се морати тим правом послужити до закључно 4. (četvrtog) августа о. г. Своје старе дionice са властурочно подписаним пописом дionica у два примјерка имађе да предложе код сједишта Банка Adriatica Trieste, via S. Nicolo br. 9, и код њезиних подружница у Zara и Abbazia или код Јадранске Банке у Beogradу и њезиних подружница у Bledu, Cavtatu, Celju, Dubrovniku, Ercegnovome, Jelsi, Jesenicama, Kotoru, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkovicu, Prevalju, Sarajevu, Splitu, Шибенику и Zagreбу или код Adriatische Bank у Beђу.

Једно ђе морати за сваку дionicu, коју намјеравају субskриpcирати, да уплате износ од Lira 200 — (двјестотине).

Уз предложење дionica на гонји начин и уз споменути уплату изруђити ђе се међутим дionica за нове дionice, које ђе они субskриpcирати у смислу гoреспоменутог закључка главне скупштине, а ова ђе им се међутим дionica у своје вријеме замјенити са дionicama, које ђе гласити на donosioca.

Старе дionice, предлоћене ради извршења опцијског права, повуђи ђе се и поништити, те замјенити са међутим дionicom за субskриpcиране нове дionice, као и са bonom на темељу којег ђе се мођи преузети код горе наведених субskриpcијских мјеста бесплатно дionice Јадранске Банке Beograd са купоном за годину 1923. у размјеру једну дionicu Јадранске Банке Beograd за једну стару дionicu Banca Adriatica Trieste и то од 5. до 31. августа 1923.

Они дioniђари Banca Adriatica Trieste који се не намјеравају послужити опцијским правом, имађи ђа предлоће своје старе дionice са властурочно подписаним пописом дionica у два примјерка до закључно 4. (četvrtog) августа ове године. Предлоћене старе дionice повуђи ђе се и поништити, те замјенити са bonom на темељу којег ђе се мођи преузети код горе наведених субskриpcијских мјеста бесплатно дionice Јадранске Банке Beograd са купоном за годину 1923. у размјеру једну дionicu Јадранске Банке а. д., Beograd за једну стару дionicu Banca Adriatica Trieste и то почећу од 5. па до 31. августа 1923.

Trst, 22. јула 1923.

BANCA ADRIATICA — Trieste
Upravni Odbor.

Brzojavne i telefonske vijesti.

Шпијунска афера у Загребу.

БEOГPAД, 25. Веч у понедељак на већер оптуњеници на шпијунске афере, која је откринена у Загребу, уних седам, доведени су овамо и смјештени у улазу града. Утврђени је да је ова шпијунска банда стајала у везама са Римом, Пештоу, Софијом и Тираном, као и са нашим сепаратистима, те да Јој је био циљ извести преврат у нашој земљи. Главни доља покрета био је Биниши а. у. пук. К. Главерник, ст., а његов помоћник кап мор. Маташећ. Такођер је с овим покретом имао веза и загребачки богаташ Ирлић, као и Ст. Радић и управни одбор његове странке. Установљено је да су држали састанке на Циглани, барака бр 15 у Ирапчу и да је овим састанцима присуствовао и Радић. Ријешавања су се доносила само усмено. На ове је састанке Радић помишљао, кад је приетио: Кад ја дадем миг... Код свих уапшених, а нарочито код официра, нађене су војне шифре и аваничних докуменатиј Међу официрима обављена су хапшења у Загребу, Љубљани, Сарајеву, Скопљу, Куманову и Дебру, аа које се утврдило да су стајали у вези са овом шпијунском.

По плану који је нађен, имала је сјеверна Далмација, Ријека и један дов Хрв. Приморја припасти Италији, Војводина Мађарској, Мађедонија Бугарској, Пећ и Косово Албанији. Хапшења се настављају, као и истрага, јер има још много лица, која су улплетена у ову аферу у Хрватској су растурана сва друштва која су улплетена у ову аферу. Држи се да ће се растуришти и „Орао“ у Словенији, који врши антидржавну акцију, о чему је истрага дала доказе. Командант загребачке армије, који је ушао у траг овој шпијунској, тражи да се образује пријеки суд и да се иврши премештање официра као и чета.

Уапшен талијански шпијун.

БEOГPAД, 25. Недалеко Ракека на нашој и талијанској граници уапшен је Ђовани Калис, са важним документима. Он поамаје Андрилећу Изајавио је да се хтио састати са Радићем, јер да је Радић жељео да се с њим лично састане. Код њега су нађене и веће своте новаца. Спрoвeдeн је у Beograd.

Смјена загребачке полиције.

БEOГPAД, 25. Министарски савјет распрваљао је о смјени загребачке полиције. На њено мјесто имала би доћи жандармерија Миш Вујичић опширно је извјестио о резултату досадашње истраге. Мин. савјет опширно је распрваљао о тајним организацијама, чије је дјеловање уперено против јединства државе. Циљом тих тајних организација било је у Загребу држи се да ће скорпх дана влада доцнијети важних закључака.

Примљен чиновнички вакоп.

БEOГPAД, 25. Јучерашњи дан Скупштине је била жива. На дневном реду био је закон о чиновницима. Демократи и аељорадници иза као су прочитали своје изјаве оставили су Скупштину. За закон је гласовало 121 а против 21 глас.

Конференција у Синаји.

БEOГPAД, 25. Данас је отпутовао на Синају наш министар спољних послова др Нинчић. Прије одласка примио је новинаре и саопштио им програм конференције држава Мале Антанте. Данас путује у др. Бенеш. Конференција почиња у суботу 28.

Краљевина СХС и Русија.

БEOГPAД, 25. Односи између наше Краљевине и Русије поправаљује се. Русија настоји да се што више приближи нашој земљи. Држи се да ће се кроз кратко вријеме успоставити пријатељски и дипломатски односи између два братака славенска народа.

Ликвидација покрајинских управа.

БEOГPAД, 25. Мин. савјет ријешило је, да се приступи ликвидацији Покрајинске Управе за Далмацију. Мин. унутрашњих дјела упутио је акт дру. Метличину у коме се давају сва упутиства за нову организацију административних власти у Далмацију. У исто вријеме одаслана су акта жуланима у Сплиту и Дубровнику. У акту, који је министар унутрашњих дјела упутио намјеснику Метличину, дају се упуте, по којима жулани подпађају директно под компетенцију министра унутрашњих дјела.

Вијести.

Државно имање „Беле“. Већ ко није чуо ва то имање по величини огромно, а по уређености необично. То имање обухвата више од 93 хиљаде јутара земље, а подијељено је на 12 окружја, привредних са 18 мајура и 4 шумска окружја. На том имању има: 1. Фабрика за израду масла, у којој се дневно прерађује до 40 хиљада литара млијека. У тој фабрици покреће електрична снага 2. Каница и фабрика за прераду меса 3. Радионице на велико у којима ради електрична снага и то ове: машинска, браварска, ковачка, столарска, сарачко-седларска, за прераду куделе, за сушење грошћа 4. Циглане двије, у којима се годишње израђује 2 милијона цигаља и цријепова 5. Млин с електричном покретном снагом, који на дан може самљети на 2 вагона пшенице, 2 вагона кукуруза и пола вагона јарице. — 6. Гвоздени пут (жељезница) на томе имању вноси 186 километара дужи

Родитељи, учитељи, пријатељи Омладине.

Сад се свршавају школе. Многи ђаци не могу на више школе, а немају гдје и на чему да живе како треба, па ће морати свега вијека чемерно живјети, ако се не спреме у младости за живот у будућности.

Недајте да омладина аостаје, да пропада ради нашег немара, већ упуњујте свагда све ваљане и способне, сигурне Србе ђацине од 12 до 13 год. да одмах сад, док су још у школи, шта вриједи човјеку који изучи у младости који чистан, корисан занат и посао.

Одабирајте и препоручите Привреднику сад и сваке године све способне, сигурне Србе ђацине од 12 до 13 година. Привредник смјешта већ 25 година добру дјецу, збринуо је до сад 13 хиљада и више и прима увијек све што ваља. Све старање и заузимање Привредника бесплатно је, то јест и најсиромашнија дјеца могу до тога, ако су аиста ваљана, способна, сигурна. Затражите под најкраћом адресом: „Привредник“ — Београд даљна унутства, па ћете одмах добити све што треба.

не и по њему јуре 10 локомотива и хиљада разних вагона. За заштиту од поплаве раде 6 парних шмркова, који на свако магновење избацују до 3 кубна метра воде 8. Фабрика шећера која на дан може прерадити 125 тона шећерне репе 9. Фабрика за израду метала За обрађивање поља има ту 14 парних плугова, више од 40 вршних машина, 144 сјаљница, 193 окопачице, 555 дрљача, 329 косачице, више од хиљаду плугова свих врсти, 468 ваљака, на хиљаду теретних кола и више од хиљаду других пољопривредних справа Крава има 5305, коња 673, свина 2029, оваца на 4000 глана. Том најближи је град Осиек.

Турнеја Обилић. Академско пјевачко друштво Обилић на свом путу кроз Стару Србију и Македонију дочекивано је свуда с великим одушевљењем у Куманову, Скопљу, Тетову, Гостивару, Кичево, Струги, Охриду и Битољу, откуда је отишло на Кајмакчалан а одоуд при повратку посетиће, Прилип, Штип и Велес.

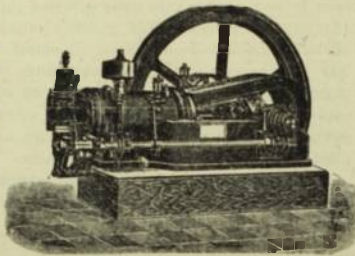
Palma

Na kakvoću morate paziti,
a ne na cijenu

tada kupujete gumene pete. Zahitjevajte
od Vašeg postolara izričito prave Palma
caučuk pete i potplate i ne primajte
palvorina.

TEHNIČKI URED OSKAR KRAUS

TRST - Via S. Nicolò 4/II.

Cijene u dinarima. - Informacije i proračuni besplatno.

Opskrbljuje kroz najkraće vrijeme
sa motorima na naftu i benzin, mo-
torima DIESEL, električnim motorima
i dinamima, motorima za brodove i
jedrenjače, kompletni namještaj za
tvornice tjestenine, mline, sprave za
tištenje maslina, za mehaničke i dr-
vodjelske radione i sve ostale vrste
mašinerija s tehničkim namještajem.

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mje-
nice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna
mјesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka,
obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i
bankovne poslove najkulantnije.

Brzjavni naslov: DALMASCONTO.

21

GJURO VOJVODIĆ :: KNIN

Kupuje i prodaje vina i rakije.

Skladište duga za bačve, smrekovih

i jelovih svake mjere

Preporuča se bačvarima i vinogradarima.

Odprema svaku količinu.

ДРОГЕРИЈА М. ПЕЦЕЉ И ДРУГ

— ШИБЕНИК —

Складиште дрога, кемаквалија медициналих в
техничких, толетних и хигијенских артикала, боја
уљених и у праху, апликане и све потребштине
за мастионе, кистова и четкарске робе.
Главно складиште минералних вода. 11

„DANICA“ d. d. za kemičke proizvode - Zagreb

Tvornice: Bos. Brod i Koprivnica.

Benzin, plinsko ulje, petrolje, strojno ulje. — ULJA: za
automobile, za podove, kompresore, vretena, turbine,
dinamo, transformatore. — Parafinsko, Vaselinsko i
„Vulkan“ ulje ljetno i zimsko. — Cilindarsko ulje za
zasićenu i pregrijanu paru i t. d. — Asfalt, Petrolejski
koks, modru galicu, umjetno gnojivo. — Parafin i para-
finske svijeće svih veličina. — Kisik (Oxygen).

Dobava u drv. i željez. bačvama, cisternama, sanducima i kantama.

Preuzima narudžbe za direktnu dobavu iz tvornice, kao
i prodaje sa skladišta u Šibeniku

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju

Josip Jadronja - Šibenik.

НОВА ШТАМПАРИЈА - ШИБЕНИК

Штампарија је снабђевена свим модерним
ћирилским и латинским писменима, те врским
стројевима на електрични погон. — Прима на
израду све званичне, трговачке и парохијалне
тисканице, те остале радње спадајуће у гра-
фичку струку. — Складиште свих тисканица за
српске православне цркве и парохијска авања.

РАДЊЕ СЕ ИЗВРШУЈУ БРВО И ТОЧНО.